

PKO Bank Polski

KOMPLET SCENARIUSZY LEKCJI O FINANSACH DLA NAUCZYCIELA

Lekcja 2, klasy I-III
Jak działa bankomat, a jak wpłatomat?

Materiał został objęty patronatem honorowym Ministra Edukacji Narodowej

MINISTER
EDUKACJI
NARODOWEJ

PKO Bank Polski

Lekcja 2 Klasy I-III

JAK DZIAŁA BANKOMAT, A JAK WPŁATOMAT?

JAK DZIAŁA BANKOMAT, A JAK WPŁATOMAT?

WPROWADZENIE MERYTORYCZNE

Bankomat to takie urządzenie, przy którym możemy pomyśleć, że wydaje nam pieniądze ze ściany i może tak robić bez końca. Nic bardziej mylnego – faktycznie możemy z niego wyjąć pieniądze, ale tylko tyle, ile posiadamy na naszym koncie bankowym i kartach płatniczych (np. przedpłaconych).

Według danych Narodowego Banku Polskiego (2015) w Polsce mamy ponad 20 tys. bankomatów. Każdego dnia z tych urządzeń korzystają miliony Polaków. W 2014 roku jeden bankomat wypłacał gotówkę średnio 94 razy dziennie. Dzisiaj bez bankomatów trudno wyobrazić sobie życie. Trudno uwierzyć, że urządzenia te pojawiły się ponad 70 lat temu. Na początku jednak nie zostały zaakceptowane przez klientów, działały też na innych zasadach niż te współcześnie nam znane. Pierwsze takie urządzenia przyjmowały papierowe karty kupowane uprzednio w banku. Również do wypłacenia pieniędzy był potrzebny papierowy dokument – czek. Po przeprowadzeniu transakcji urządzenie zatrzymywało taką kartę. Maszyna odczytująca kartę z paskiem magnetycznym została zaprojektowana w 1973 roku i funkcjonowała na podobnych zasadach jak dzisiejsze bankomaty. Dzięki połączeniu z systemem bankowym klient mógł wypłacać kwoty nie wyższe niż te, które miał na rachunku bankowym. W Polsce pierwszy bankomat pojawił się w drugiej połowie lat 80.

Innym urządzeniem ułatwiającym korzystanie z usług finansowych jest wpłatomat, maszyna, dzięki której klient ma możliwość dokonywania wpłat gotówki na konto oraz spłaty karty kredytowej. Bankomaty i wpłatomaty łatwo rozpoznać – zwykle w pobliżu takiego urządzenia jest widoczna tabliczka z nazwą „bankomat/wpłatomat”. Aby wypłacić pieniądze z bankomatu lub wpłacić do wpłatomatu, należy posiadać kartę płatniczą, do której przypisane jest specjalne hasło (PIN) składające się najczęściej z czterech cyfr. PIN to klucz do naszego konta i pieniędzy, które się na nim znajdują. Dlatego musimy go zapamiętać i nikomu nie zdradzać. W każdym bankomacie jest klawiatura, na której wybieramy kolejne cyfry naszego kodu. Zawsze powinniśmy to robić osobiście i dbać, aby nikt nie mógł podejrzeć, co wpisaliśmy.

Korzystanie z bankomatów i wpłatomatów jest łatwe, szybkie, wygodne i przede wszystkim bezpieczne, jeśli będziemy działać zgodnie z instrukcją. Ich konstrukcja jest podobna do siebie i nie powinny się bardzo różnić, nawet jeśli należą one do różnych banków. Jeśli jakieś urządzenie wydaje nam się podejrzane, inne niż te, z których dotąd korzystaliśmy, nie powinniśmy z niego korzystać.

Zazwyczaj wpłata lub wypłata z urządzenia należącego do banku, w którym posiadamy konto, jest bezpłatna. Zdarzyć się może, że niektóre banki oferują karty, za pomocą których można wypłacać pieniądze ze wszystkich bankomatów – nawet za granicą, bez ponoszenia dodatkowych kosztów.

Wiele banków oferuje karty płatnicze dla nastolatków, a niektóre nawet dla dzieci poniżej 13. roku życia. Mając taką kartę, młodzi ludzie mogą dokonywać płatności na całym świecie w punktach akceptujących płatności kartami, w internecie oraz wypłacać gotówkę z bankomatów. Część bankomatów rozpoznaje automatycznie „młodzieżową” lub „dziecięcą” kartę płatniczą i wyświetla ekran dostosowany do wieku młodych klientów.

OPIS LEKCJI

W trakcie lekcji uczniowie poznają zasady działania bankomatu i wpłatomatu, wskazują zalety korzystania z tych urządzeń. Uświadamiają sobie, że aby wypłacić pieniądze z bankomatu, najpierw trzeba zgromadzić je na rachunku bankowym. Uczniowie wskazują podstawowe zasady bezpiecznego korzystania z bankomatów, wpłatomatów oraz kart płatniczych.

CELE LEKCJI

Uczeń powinien:

- wiedzieć, co to jest bankomat, wpłatomat, karta płatnicza, kod PIN,
- wymieniać korzyści wynikające z korzystania z bankomatu i wpłatomatu,
- znać podstawowe zasady bezpiecznego użytkowania kart płatniczych, korzystania z bankomatu i wpłatomatu,
- uświadomić sobie, że aby móc wybrać pieniądze z bankomatu, najpierw trzeba je zgromadzić na rachunku bankowym.

POJĘCIA KLUCZOWE:

- bankomat,
- wpłatomat,
- karta płatnicza,
- kod PIN.

TREŚCI PROGRAMOWE

Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych – I etap edukacyjny: klasy I-III – Edukacja wczesnoszkolna.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe:

Edukacja społeczna. Uczeń:

- ma rozeznanie, że pieniądze otrzymuje się za pracę,
- rozumie, co to jest sytuacja ekonomiczna rodziny, i wie, że trzeba do niej dostosować swe oczekiwania,
- wie, jak ważna jest praca w życiu człowieka.

METODY:

- symulacja,
- rebus,
- praca w grupach,
- burza mózgów,
- praca z materiałem źródłowym.

MATERIAŁY POMOCNICZE:

Nr 1 – wykreślanka „Bankomat”,

Nr 2 – schemat ekranu bankomatu,

Nr 3 – rebus „Wpłatomat”,

Nr 4 – gra memory,

ilustracje przedstawiające różne wzory kart płatniczych,

film prezentujący działanie wpłatomatu,

ilustracje przedstawiające bankomat/wpłatomat,

prostokątne sztywne karteczki o wymiarach zbliżonych do karty bankomatowej,

atrapa bankomatu, kalkulator z dużym wyświetlaczem,

arkusze papieru, klej, flamastry, komputer, projektor.

CZAS:

2 godziny lekcyjne.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. Na początku zajęć poproś uczniów, aby pracując w parach, wykonali ćwiczenie polegające na wyszukaniu i wykreśleniu w tabeli podanych wyrazów i odczytaniu hasła z pozostałych liter (**materiał pomocniczy nr 1**). Poproś parę, która najszybciej wykona zadanie, o podanie hasła.
2. Porozmawiaj z uczniami, czy widzieli kiedyś bankomat, czy wiedzą, jak się z niego korzysta. Zapytaj, do czego służy to urządzenie. Odpowiedzi zapisuj na tablicy w formie haseł. Zwróć uwagę, czy obok podstawowej funkcji – wypłaty pieniędzy – pojawiły się inne dodatkowe, np. doładowanie telefonu, sprawdzenie stanu konta, sprawdzenie transakcji dokonanych kartą bankomatową itp. Pokaż uczniom ilustrację przedstawiającą bankomat. Podsumowując rozmowę, wyjaśnij, że aby móc wypłacić pieniądze z bankomatu, trzeba posiadać konto w banku, na które wcześniej zostały wpłacone pieniądze. Możesz dodać, że bankomat nie jest więc czarodziejską skrzynką, z której można wyjąć każdą ilość pieniędzy.
3. Pieniądze z bankomatu wypłacane są za pomocą karty płatniczej. Taką kartę otrzymuje posiadacz konta bankowego. Pokaż uczniom kartę bankomatową. Zwróć uwagę na elementy, które na niej występują, m.in.: nazwa i znak firmowy (logo) banku, który wydał kartę; symbol płatności zbliżeniowych (np. Visa payWave); numer karty; termin ważności karty; logotyp organizacji płatniczej (np. Visa); imię i nazwisko użytkownika karty; mikroprocesor, który m.in. zwiększa bezpieczeństwo transakcji; pasek magnetyczny, na którym zapisano informacje na temat karty oraz jej użytkownika; trzy cyfry specjalnego kodu CVV służącego do potwierdzania transakcji przez internet; informacje ważne w przypadku utraty karty; pole, na którym użytkownik składa wzór swojego podpisu; hologram.
4. Następnie rozdaj uczniom prostokątne sztywne karteczki o wymiarach zbliżonych do karty bankomatowej. Zaproponuj, aby samodzielnie zaprojektowali swoją kartę płatniczą i podpisali ją swoim imieniem i nazwiskiem. Po wykonaniu pracy poproś ochotników o zaprezentowanie pomysłów. Możesz również przedstawić uczniom różne wzory kart płatniczych zaprojektowane z myślą o najmłodszych klientach banku (np. wpisz w wyszukiwarce internetowej frazę „karty płatnicze z postaciami z kreskówek”). Wy tłumacz, że za zgodą rodziców także dzieci poniżej 13. roku życia mogą korzystać z karty płatniczej. Umożliwia ona dokonywanie płatności na całym świecie w punktach akceptujących płatności kartami oraz wypłaty z bankomatów. Niektóre karty są automatycznie rozpoznawane jako produkty dla dzieci i niektóre bankomaty wyświetlają ekrany dostosowane do wieku dzieci, zarówno pod względem wyglądu, jak i języka.
5. Wyjaśnij, że aby skorzystać z bankomatu, posiadacz karty musi mieć również hasło, czyli PIN, zazwyczaj składające się z czterech cyfr. Rozdaj uczniom po jednej przygotowanej wcześniej karteczce z czterocyfrowym ciągiem cyfr. Wy tłumacz, że jest to ich indywidualny kod – klucz otwierający dostęp do ich konta i umożliwiający korzystanie z pieniędzy tam się znajdujących. Poproś, aby uczniowie spróbowali zapamiętać ten numer. Wyjaśnij, że mając kartę i znając PIN, można wypłacać pieniądze z bankomatu.
6. Następnie zaproś uczniów do prostej symulacji obsługi bankomatu. Możesz przygotować wcześniej atrapę bankomatu, schemat ekranu bankomatu (**materiał pomocniczy nr 2**) lub wykorzystać do symulacji kalkulator z dużym wyświetlaczem. Uczniowie, podchodząc do bankomatu/kalkulatora, powinni oddać ci kartkę z kodem PIN i wybrać na klawiaturze zapamiętane cyfry. Sprawdzaj poprawność wykonania operacji. Jeśli uczeń się pomyli, błędnie wybierze cyfry, może ponowić próbę jeszcze dwukrotnie. Zwróć uwagę również na zachowanie uczniów w trakcie wbijania numeru PIN. Wyjaśnij, że wprowadzając kod, należy zachować szczególną ostrożność, nie spieszyć się i zasłonić ręką wbijane cyfry, tak by w żaden sposób nikt nie dowiedział się, jaki wpisujemy numer. Podsumowując ćwiczenie, zwróć uwagę, że kod PIN najlepiej

jest zapamiętać, w żadnym wypadku nie wolno go zapisywać na karcie bankomatowej, ponieważ wtedy w przypadku zgubienia karty lub jej kradzieży możemy szybko stracić pieniądze zgromadzone na koncie.

7. Wykorzystując schemat ekranu bankomatu, wyjaśnij zasady działania tego urządzenia. Wskaż wyraźnie oznaczone miejsce, w które należy włożyć kartę; często jest ono podświetlone na zielono. Wy tłumacz, że po włożeniu karty i wprowadzeniu kodu PIN bankomat łączy się z bankiem, aby potwierdzić dane klienta, sprawdzić, ile ma pieniędzy, i wydać zgodę na przeprowadzenie transakcji. Jeśli wszystkie dane się zgadzają, wtedy na ekranie wyświetlą się różne informacje i polecenia – możemy wybrać ustalone wielkości wypłacanych pieniędzy lub wpisać własną kwotę. Kiedy zatwierdzimy wypłatę przyciskiem „akceptuj”, nastąpi wypłata gotówki. W trakcie transakcji bankomat pyta także o to, czy wydać potwierdzenie. Nie jest to konieczne, jednak jeżeli zdecydujemy się na wydruk, nigdy nie należy zostawiać go przy bankomacie. To dokument dotyczący transakcji, ale i naszego konta, więc nie powinien trafić w niepowołane ręce. Wiele urządzeń bankomatowych jest również dostosowanych do potrzeb osób niewidomych i słabowidzących.
8. Poproś uczniów, aby pracując w parach, rozwiązali rebus (**materiał pomocniczy nr 3**). Rozwiązaniem rebusu jest nazwa urządzenia, z którego można skorzystać, chcąc wpłacić pieniądze na konto. Po wykonaniu zadania poproś o podanie hasła, wyjaśnij, do czego służy wpłatomat, wskaż, czym się różni od bankomatu. Możesz pokazać uczniom krótki film prezentujący działanie wpłatomatu (można łatwo znaleźć w internecie). Zwróć uwagę na zasady korzystania z tego urządzenia – trzeba posiadać kartę bankomatową, często również wprowadzić prawidłowo PIN, można wpłacać banknoty, które nie mogą być zniszczone, pogięte, mokre, nie można wpłacać monet, wpłatomat nie wydaje reszty. Wyjaśnij, że coraz częściej można spotkać urządzenia łączące usługę wypłat z wpłatami gotówki na konto czy spłatą karty kredytowej. Coraz częściej spotyka się bankomaty posiadające funkcję wpłatomatów – to duża wygoda i oszczędność czasu.
9. Porozmawiaj z uczniami o tym, jakie korzyści (wygoda, nieograniczony dostęp, bezpieczeństwo, szybkość, nie trzeba stać w kolejkach do okienka) i niedogodności (np. awaria urządzenia, możliwość „połknięcia” karty po trzykrotnie błędnie wprowadzonym kodzie PIN) wiążą się z korzystaniem z bankomatów i wpłatomatów. Pomysły uczniów zapisuj na tablicy w dwóch kolumnach. Po zakończeniu rozmowy porównaj, czy przeważały korzyści, czy też niedogodności korzystania z tych urządzeń.
10. Kończąc zajęcia, zaproponuj uczniom grę, dzięki której będą mogli poćwiczyć pamięć i zdolność zapamiętywania (memory). Poproś o utworzenie małych grup, każdej rozdaj zestaw kartoników do gry. Poproś o rozłożenie kartoników obrazkami do dołu. Wy tłumacz zasady gry. Zadaniem uczniów jest odnalezienie par identycznych ilustracji. Każdy uczeń w grupie po kolei odkrywa 2 kartoniki. Ten, któremu udało się odnaleźć parę, zabiera ją i otrzymuje dodatkową kolejkę. Jeśli gracz nie odnajdzie pary, obrazki są ponownie zakrywane i kolejny gracz podejmuje próbę. Ważne jest, aby odkładać kartoniki na to samo miejsce. Gra kończy się, gdy wszystkie pary zostaną odnalezione. Zwycięża ta osoba, która ma największą liczbę par.

MATERIAŁY POMOCNICZE:

Materiał pomocniczy nr 1

Wykreślanka „Bankomat”.

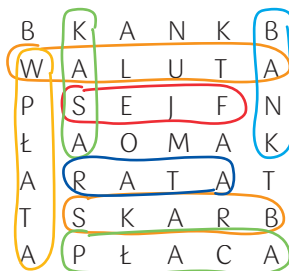
Odszukaj w tabeli podane wyrazy, wykreśl je (w poziomie lub pionie), a z pozostałych liter odczytaj hasło.

KASA / WALUTA / SKARB / BANK / RATA / SEJF / WPŁATA / PŁACA

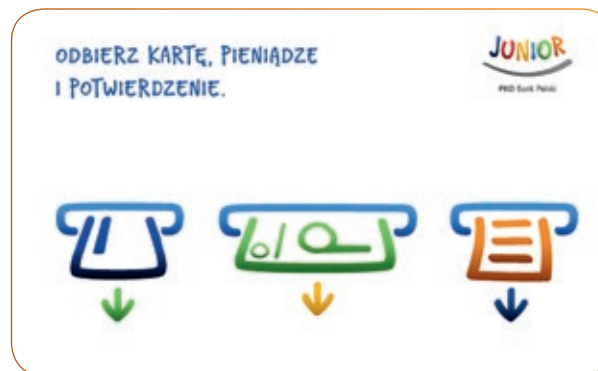
Hasło: .....

Zobacz rozwiązanie:

Materiał pomocniczy nr 2

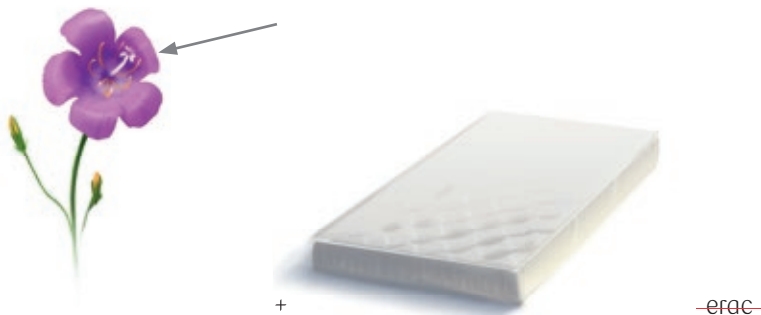
Schemat ekranu bankomatu.

Materiał pomocniczy nr 3

Rebus „Wpłatomat”

Rozwiąż rebus, a poznasz nazwę urządzenia, które ułatwia korzystanie z usług bankowych.

W +

+

-erac

ek = o

Hasło: wpłatomat

Materiał pomocniczy nr 4

Gra memory.

